

Polyanthea Sacra

Ex Universæ Sacræ Scripturæ Utriusque Testamenti Figuris, Symbolis, Testimoniis, Nec Non E Selectis Patrum, Aliorumque Authorum, Sententiis, eruditis Interpretationibus, Similitudinibus, rarisque Historiis collecta, Et Copiosis, Exquisitisque Materiis Moralibus De Virtutibus Et Vitiis Pro ...

Spanner, Andreas

Augustae Vindelicorum, 1702

§. 1. Gloriosus titulus. Ex Veteri. Ex Novo. Ex Patribus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-79369](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-79369)

TITULUS XXII. SERVI DEI.

§. I.

Gloriosus Titulus.

Ex Veteri.

Mortuusque est ibi Moyses servus Domini. Deut. 34. 5. Hic est titulus Moy-
sis legislatoris, & Ducis Hebræorum; iis
longè nobilior, quos sepulchris antiquorum
mortalium superbia inscribit. Potuissent & illi
splendida vocabula inculpere lapidi sepulchrali,
v. g. mortuus est Moyses Deus Pharaonis, Dux
populi, Salvator Hebræorum, Legislator rituum,
Dei interpres. Sed his omnibus abstinere ti-
tulis, Deique servum dicere maluerunt, quàm
Deum Pharaonis. Et optimo jure: nam reli-
quorum nominum pompa, si cum titulo *servi*
Domini componatur, evanescit, penitusque dis-
solvitur. Oliva l. 12. Strom. §. Mortuus-
que est ibi &c. Grandis dignitatis est, &
meriti; esse servum Domini. Sancti Hieron.
in Pl. 15.

Mortuus est Josue filius Nun, servus
Domini. Jos. 24. 29. Augustissimus ille Josue,
post egregia gesta, post solem, & lunam, oble-
quentem; post innumeras hostium copias ex-
tinctas; post fidem Dei nominis propagatam,
obiit. Porro conatur sacer textus eum poste-
ritati tradere laudibus exornatum: *mortuus*
est &c. Epitaphii loco elogium hoc: *Servus*
Domini, quæque egregia complectens, Escobar
t. 1. mir. Chr. l. 10. sect. 1. Obs. 2.

Vade, & loquere ad servum meum Da-
vid. 2. Reg. 7. 5. Cur non vocat amicum, vel
regem Israël? sed servum suum? certè hóc no-
mine, quidquid David infamiae contraxerat, ob
non ædificandum templum, facile toleratu erat.
Theodoretus hic q. 22. delinit eum appellatione
servitutis: est autem summus honor, nominari
servum Dei. Sylveira in Apoc. 1. 1.

Erant enim principes Sanctuarii, &
principes Dei. 1. Paral. 24. 5. dicitur de
Sacerdotibus, & ministris, *Principes Dei*,
id est, magni principes more Hebræo. Sancti
Hieron. in tradit. Hebr. idcirco dicuntur prin-
cipes Dei, principes Sanctuarii; quia ibi mi-
nistrabant. Velloso in Judith 4. Paræn. 18.

Nunquid considerasti servum meum Job,
quod non sit ei similis &c. Job. 1. 8. Re-
spondit invidus: *nunquid Job frustra timet*
Deum? Cur diabolus privat Job *servi* titulò?
Orig. l. 1. in Job: hanc vocem diabolus nequa-
quam audire patitur: non tolerat nequissimus,
ut aliquis Dei servus sit, vel omnino nominetur,
quid hóc majus est? quid superius? ut quis sit
Creatoris servus, atque cœlestis Regis famulus;
non est hac major gloria.

Psalmi 35. titulus: *in finem servo Do-*
mini ipsi David. S. Hieron. grandis dignitatis
est, & meriti; esse servum Domini.

O Domine! quia ego servus tuus: ego
servus tuus, & filius ancilla tua. Pl. 115.
16. Non solum se servum iteratò appellat; sed
etiam matrem suam Dei ancillam: ac si nihil sibi
gloriosius duceret; quàm suam, & majorum
suorum servitutem erga Deum, Mendoza in
1. Reg. annot. 8.

Ecce nunc benedicite Dominum omnes
servi Domini. Pl. 133. 1. Audisti servum:
& nè aliquid putares abjectum, addidit *Domini*:
ut de potentia summi Principis dignitas cresce-
ret servientis. Hóc se nomine Paulus honora-
bilem Gentibus fecit: *Paulus servus JESU*
Christi. Rom. 1. 1.

Revertere, revertere Sunamitis &c.
Cant. 6. 12. *Pulchri sunt gressus tui filia*
principis. Cant. 7. 1. Id nomen, & decus,
sibi parit, quæ servire Deo studet. Rupertus
hic: quia jam reverteris; te appello filiam prin-
cipis. Quidquid præsteris, licet obsequio hu-
mili, ut Deum colas, eique servias; magnum id
est. Scivit hoc Maria, quò se erigeret majesta-
tis; si pingi se faceret cum puero JESU in ulnis:
quod patet ex S. Lucae iconibus. Deinde tra-
dit Lucas minutè; quid Virgo fecerit Christo
nato. Luc. 2. 7. *Pannis eum involvit, &*
reclinavit eum in præsepio. Ratio S. Bernardi
l. 7. in Pl. 90. cui servire ornare est; gesta-
re hunc, non onerari, sed ornari, est. Velloso
in Judith 4. Paræn. 18.

Servi Dei egredimini. Dan. 3. 93. Sua-
vissimâ voce eos appellavit; & hóc ipso blan-
dendo illos veneratus est. S. Chrysost. hom. 8.
in ep. ad Ephes. Non ita gavisus fuissent, si vel
reges eos, vel orbis dominos, vocasset; atque
quod dixit: *Servi DEI.* Bæza t. 1. l. 3.
c. 5. §. 11.

Ex Novo.

Paulus servus JESU Christi. Rom. 1. 1.
S. Chrysost. hom. 8. in ep. ad Eph. Paulus, cum
scriberet urbi ad eò magnæ, orbis videlicet domi-
nium gerenti, & de magnis dignitatibus glori-
anti; tanquam quod ad illius dignitatem respon-
deret, imò & quod esset multò majus incompa-
rabiliter, & Consulatum excederet, & regnum, &
orbis principatum; hoc potuit, nempe *Paulus*
servus JESU Christi.

Jacobus Dei, & Domini nostri JESU
Christi, servus. Jacobi c. 1. 1. Sufficit nobis
ad omnem dignitatem, talis, ac tanti, Domini
servos nos appellari. S. Basilii or. 2. de prin-
cipatu.

Simon Petrus servus, & Apostolus, JE-
SU Christi. 2. Petri 1. 1.

Mittens per Angelum suum servo suo
Joanni. Apoc. 1. 1. In exordio sui libri præcla-
rissimos titulos de se Joannes poterat vulgare; illis
tamen omisiss, solum se servum Dei vocat: ac si
hóc nomine nihil sit illustrius. Sylveira hic,

Ex

Ex Patribus.

Libertate nobilior est servitus Christi. Orig. l. 1. in c. 1 Rom.

Nulla major est dignitas, quam servire Christo. S. Ambrosii lib. de Vid.

Quem regnare delectat, uni omnium Regnatori Deo subditus hæreat; plus eum diligendo, quam se seipsum. S. August. l. de vera Relig. c. 48.

§. II.

Servorum Dei utilitas.

Num. I.

Premium.**Ex Veteri.**

Solve calcamentum de pedibus tuis. Ex. 3. 5. Lipoman. sic explicat: solve calceos; ut hoc symbolo cedas ovibus, & pecudibus tuis, eosque tecum in Deum transferas: ut totus deinceps in Dei jus & obsequium transeat. Olim enim, cum quis jure suo cederet, illudque in propinquum transferret, exuebat calceos, ut patet Ruth 4. 7. Cornelius hic.

Ex quibus Daniel unus erat. Dan. 6. 2. Theodoretus hic: Regnante Nabuchodonosor Daniel splenduit, & à maxime horribili rege adoratus est. Regnante item Balthasar floruit: nec minus illustris fuit Dariò regna tenente: regumque successiones nihil de ejus gloria immutârunt; sed illi morte extincti sunt: at Daniel æqualem illis omnibus splendorem obtinuit. q. d. quis crederet, amicum regis cum rege non perire? prodigiosum id videtur. Convenite huc, qui regum amicitias ambitis, qui stabilem statum in regis favoribus amatis. Unus est, qui volubilem fortunæ rotam stare faciat clavus; nimirum quò inultus Dei servitutem profitentur, Baeza t. 1. l. 1. c. 9. §. 12.

Hebraeus ego sum; Deum cæli ego colo. Jon. 1. 8. juxta Sept. **Quod est opus tuum?** ib. interrogant nautæ. Theophylactus: quæ est negotiatio tua? Quasi ille, ut cæteri, qui unà navigabant, esset mercator; & per mare negotiaretur quæstus gratiâ. Quibus ipse respondit: **servus &c.** Bene ad interrogantiuram mentem respondit: quia ejus negotia scire cupiebant; optimam, & ditissimam, omnium, negotiationem suam explanans his solum verbis: **Deum cæli ego colo.** Quasi dicat, inquit Theophylactus: hoc studium meum, hæc mea negotiatio est, servire Deo vero per mea opera. Baeza t. 2. l. 10. c. 3. §. 23.

Ex Novo, & Patribus.

Abraham genuit Isaac. Matth. 1. 1. Quare hæc sacra generatio inchoatur in Abrahamo? Abraham constituitur caput hujus generationis: nam ille filium suum Deo obculi in holocaustum. Ideo Deus, qui est dives in misericordia, in superabundantem compensationem, filium suum illi dare decrevit. Gen. 22. 16. Solet enim magnificentissimus Deus præmium merito proportionatum dare: & quibus

ei obsequia præstamus, iisdem dona sua nobis communicare. Sylveira hic. q. 20.

Triduo sustinent me. Marci 8. 2. Enumerat dies, quibus ei servimus; imò horas obsequio suo impensas. **Quasi mercenarii dies ejus;** cujus dies, & horæ, annotantur ob mercedem. Marchantius Dom. 6. Pent.

Vos amici mei estis. Joan. 15. 14. Amici Dei dicuntur servi, ut ex scripturæ testimonio claret: ut nomen servitutis non adimat amicitiam; & amicitia nomen non excludat utilem servitutem. Nam Abraham appellatus est amicus, & servus, Dei. **Credidit Abraham Deo, & amicus Dei appellatus est.** Jacobi 2. 23. Et alibi: **Abraham, Isaac, & Jacob, servorum suorum fidelium.** 2. Machab. 1. 2. Servitus in merito, amicitia in præmio. Servus custodit imposita; secreta sentit amicus; foris servus expectat, cubiculum amicus ingreditur. Sim. Cass. l. 12. c. 10.

Scio tribulationem tuam. Apoc. 2. 9. B. Albertus M. nota, quòd dicit, **scio:** in quo innuit, quòd bonum est tali Domino servire, qui non dat oblivioni servitia famulorum.

Videmur quidem Domino negotiari; sed nobis cedunt negotiationis lucra: & videmur Domino offerre hostias; sed nobis, quæ offerimus, redonantur. Deus enim nullius indiget; sed nos vult divites esse: vestrum desiderat per singula quæque profectum. Origen. hom. 8. in Gen.

Quare fecit Deus hominem? Non quasi indigens Deus hominis plasmavit Adam; sed ut haberet, in quem collocaret sua beneficia. Nec nostrò ministeriò indigens, jussit, ut eum sequeremur; sed ut nobis ipsis attribueret salutem: sequi enim Salvatorem, participare est salutem; & sequi lumen, participare est lumen. Propter hoc exquirat Deus ab hominibus servitutem; ut quoniam est bonus, & misericors; beneficiat eis, qui perseverant in servitute ejus. In quantum enim Deus nullius indiget, in tantum homo indiget Dei communionem. Sanct. Irenæus Adv. hærel. l. 4. c. 28.

Bono Creatori secundum animam, & per invisibiles actiones, & invisibilia placita, servimus; quia hoc exigit à nobis; non suò, sed nostrò, commodò: quoniam nostrorum ipse non indiget; & in seipso, & ex se ipso, & per seipsum, existens perfectus; à nobis pro nobis perfectiones in anima, & corpore, suâ benignitate requirit. Sim. Cass. Prologo super Evang.

Num. II.

Servis Dei omnia cooperantur in bonum.

Pugnavit contra Amalec. Ex. 17. 10. Sed quibus armis? Egressi quidem cum aureis, & argenteis vasis, non cum gladiis, lanceis, aut scutis. Unde ergo eis arma contra Amalech? Theodoretus hic: his nempe, quæ cum Egyptiorum cadaveribus ad littora devoluta sustulerant. Armis servierunt hostilia in bonum suum, & internecionem hostium. Baeza t. 2. l. 10. c. 3. §. 5.

Mmm m §

Venie